

Christianias tilbud til staten om en samlet Christianiløsning med udgangspunkt i Christianias svar fra juni 2008 og Statens tilbud kaldet "Den blå aftale"

Således besluttet på Christianias Fællesmøde 8.september 2008:

Christiania-Fonden:

Christiania-Fonden stiftes endeligt med den nødvendige grundkapital.

Udkast til vedtægter for Christiania-Fonden har tidligere været behandlet på Christiania, og er forhåndsgodkendt af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Christiania-Fonden kan således stiftes indenfor en meget kort tidsfrist i forbindelse med en anmodning om stiftelse til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Christiania udpeger 11 medlemmer af bestyrelsen, heraf 5 med bopæl på Christiania.

Staten kan afvise et eventuelt bestyrelsesvalg, men kun på baggrund af konkret vurdering af manglende kompetence til bestyrelseserhvervet.

Christiania-Fonden indtræder i lejeaftaler vedrørende de sociale, kulturelle og erhvervsmæssige arealer på vilkår som fastsat i "Den blå aftale".

Lejeaftalen træder i kraft pr. 1. oktober 2009 med opsigelsesvarsler som i "Den blå aftale", dog således at 30 års løbende opsigelse tilstræbes.

Christiania-Fonden og Staten sikrer, at de nødvendige forhold for lejekontrakterne er til stede og iværksætter de nødvendige tiltag herfor, således at disse forhold er afklaret senest pr. 1. oktober 2009 eller evt. tidligere.

Christiania-Fonden er lejer af alle arealer under selvbyggerhusene og fremlejer disse til de enkelte christianitter, eventuelt via de på Christiania enkelte værende områder.

Christiania-Fonden er operatør på alle fællesarealer på Christiania således at forstå, at drift og vedligeholdelse varetages via fonden og dermed Christianias institutioner.

Fondens drift etableres, således at initiativrollen tilfalder Christiania, dog således at fonden ikke forhindres i at træffe lovbestemte beslutninger eller beslutninger i henhold til indgåede aftaler.

Boliger:

Lejemålene i Statens fredede bygninger lejes af Christiania-Fonden og videreudlejes til christianitterne, eventuelt via de på Christiania værende områder.

Vedrørende renovering af de fredede bygninger tilstræbes det, at Christiania i et samarbejde med Staten forestår dette arbejde med udgangspunkt i bæredygtige principper.

Statens øvrige boliger udlejes på samme vilkår til Christiania-Fonden, hvis ikke der indenfor en frist på 1 år opnås aftale om en anden disponering af boligerne.

I perioden frem til 1. oktober 2009 forsøger parterne at indgå en købsaftale inkl. en renoveringsaftale, som sikrer et gennemskueligt nødvendigt renoveringsforløb efter faglige bæredygtige principper.

De i "Den blå aftale" afsatte støttepenge til nuværende christianitter indgår i en fremtidig renoveringsaftale.

Såfremt Christiania skal disponere over boligerne via en lejeaftale med fonden aftales der nærmere vedrørende renoveringsopgaverne, alt i overensstemmelse med ovennævnte.

Lejeaftalerne træder i kraft 1. oktober 2009 med opsigelsesvarsler som i "Den blå aftale", dog således at 30 års løbende opsigelse tilstræbes.

Christiania kan uddelegere alle drifts- og renoveringsopgaver til områderne og eventuelt til den enkelte brugsretsindehaver både for så vidt angår boligerne og de kulturelle, sociale og erhvervsmæssige arealer.

Christianias princip er, at de christianitter, der kan yde en indsats, skal stå til disposition herfor, men de, der ikke kan, skal have den nødvendige hjælp for at kunne opretholde boligsituationen på Christiania.

Tilskudsmidler til renoveringen fastholdes som fastsat i "Den blå aftale" med de nødvendige tilretninger i henhold til ovennævnte.

Lejeloven finder anvendelse for aftalerne, ligesom de for lejer i "Den blå aftale" fastsatte begunstigende forhold fastholdes.

Anvisning af boliger / Indflytningsregler

Christiania er enig i, at anvisningen af boliger skal ske via en åben, gennemskuelig og retfærdig proces.

Christiania administrerer via Christiania-Fonden/lejer anvisningsretten på Christiania via en uddelegering til områderne.

Det sikres ved uvildig kontrol, at kravene om en åben, gennemskuelig og retfærdig anvisning overholdes.

Det er Christianias ønske at sikre et tilknytningsønske til Christianias værdier for de beboere, der skal flytte til Christiania, men man er samtidig enige i, at dette skal ske ud fra principperne om en åben gennemskuelig og retfærdig anvisningsprocedure.

Nybyggeri/byggefelter:

Christiania-Fonden tildeles forkøbsret til alle byggefelter på Christiania til markedspris, dog aldrig til en pris højere end den oprindelige udbudspris (pl-reguleres).

Det maksimale etageareal i henhold til "Den blå aftale" må ikke overskride 19.900 etagemeter, og med en maksimal byggepligt indenfor 8 år på 8.000 etagemeter og yderligere 2.000 etagemeter indenfor 10 år.

Forkøbsretten gælder i 10 år fra den 1. oktober 2008 at regne samt i forbindelse med efterfølgende fremtidige salg.

Principperne i "Den blå aftale" vedrørende bæredygtigt byggeri, omfattende selvbyg og medbyg, opretholdes.

Volden:

Christiania tiltræder at et begrænset antal boliger og bygninger på voldanlægget (Volden, Dyssen og Skoven) flyttes eller erstattes hvis det skønnes nødvendigt, dog således at der ikke bliver tale om en reduktion af brugsrettighederne på Christiania, hvilket reelt betyder, at alle beboere oppebærer en brugsret, som dog ikke er eksklusiv.

I forbindelse med udarbejdelsen af omstruktureringsplanen på Volden inddrages de brugere, som bliver berørt af flytningen af de påtænkte boliger og bygninger.

Udgifter og planforløb aftales parterne imellem.

Den løbende drift af Volden forestås af Christiania via Christiania-Fonden efter principperne om brugerindflydelse, som drøftet i forhandlingsforløbet.

Renoveringen af Volden indgår i ovennævnte aftale.

Driftsenheder på Christiania:

Moms- og skattemæssige forhold vedrørende Christianias fælles driftsaktiviteter varetages af Christiania via Christiania-Fonden og Christianias institutioner, og der forsøges etableret bloktilskud vedrørende de støtteberettigede aktiviteter på Christiania, herunder de sociale og kulturelle institutioner.

Fredning:

Christiania anerkender at fredningsloven også gælder på Christiania. Christiania ønsker fortsat at indgå i et samarbejde med relevante myndigheder og foreninger vedr. vedligeholdelse af bygninger og arealer, såvel udviklingen af en dynamisk fredning af de ældre historiske lag på Christiania, således at samspillet med det udviklingsorienterede og eksperimenterende Christiania, sikrer alle historiske lag til glæde for fremtiden.

Sikring af brugsrettigheder (amnesti):

Ud fra et åbent gennemskueligt og retfærdigt bedømmelsesgrundlag tildeles i videst muligt omfang brugsrettigheder til de på Christiania værende brugere, som er tilflyttet Christiania indenfor den periode, hvor man har forhandlet en samlet løsning på Christiania.

Ressourcer til implementering:

Der aftales nærmere vedrørende et økonomisk rimeligt implementeringsforløb.

Afslutning:

Christianias tilbud til Staten afklares for så vidt angår bygningerne på Volden, Dyssen og Skoven indenfor den 19.09.08.

Christiania har nedsat en arbejdsgruppe, som vil kunne varetage den fortsatte dialog og proces omkring husene på voldanlægget mm.

Endeligt plangrundlag skal tiltrædes af de berørte Christianitter.

Christiania vil herefter hæve den kollektive retssag, som forligt.

Der vedlægges 2 dokumenter om Agenda 21 på Christiania, til orientering.

Henvendelse rettes til Christianias kontaktgruppe og advokat Knud Foldschack

CHRISTIANIAS TRE SÆRLIGE AGENDA 21 PUNKTER

Et vigtigt princip i FN's officielle Agenda 21-dokument er **borgerinddragelsen**, og statens støtte til lokale initiativer. Christianias idéer, initiativer og tiltag for bæredygtig udvikling lever i enhver henseende – både nationalt og internationalt – op til disse krav. I Christiania lægger vi megen vægt på denne bybiotopens *borgerinddragelse* – særligt udtrykt gennem vores selvforvaltning.

En anden af Christianias specialiteter er **eksperimentariet**. *Christianitterne har igennem alle årene især været gode til at lave 'byfornyelse nedefra', dér hvor folk selv kan være med til at eksperimentere, finde på bæredygtige løsninger, følge med i en proces på nært hold i forhold til, hvor lykkedes det og hvor gik det galt – og derved blive klogere og selv ende med at være i stand til at formidle videre – så budskabet naturligt breder sig som ringe i vandet... En vigtig læresætning er her: Hvad der er den rigtige løsning for den ene, behøver ikke at være den rigtige løsning for den anden... På Christiania findes derfor en variation af let forståelige eksempler på bæredygtige løsningsmodeller – et levende værksted, hvor de besøgende kan kigge med og glædes og inspireres. Med andre ord, folkeliggørelsen af en agenda, som alle og enhver kan komme og se, hvordan virker og foregår. Eksperimentariet er her allerede... Kom bare ud og kig!*

Foruden *borgerinddragelsen* og *eksperimentariet* er et tredje af bybiotopen Christianias særkender en sjælden stor **arts mangfoldighed** midt inde i en storby. Denne arters mangfoldighed bliver der værnet om og en strategi for bevarelse af denne unikke biotop er under udarbejdelse. Lister over plante- og dyrearter findes og opdateres løbende (se på www.christianias-frie-natur.dk).

*Netværket for Bevarelse af Christiania som Grøn Bybiotop,
Hanne Leni Andersen, februar 2007 – med tilføjelser af Britta Lillesøe, januar 2008*

2

Christiania og miljøet

Miljøbevidsthed har været en integreret del af Christiania fra en tid, hvor få andre tillagde dette betydning. Allerede kort tid efter fristadens etablering blev de tanker, som er grundlaget for et landets mest udbyggede miljøsamfund, fastlagt i Christianias målsætning, dateret 13. 11. 1971, hvor der blandt andet står: "... den fælles stræben må til stadighed gå ud på at vise, at den psykiske og fysiske forening kan afværges."

Christiania har på en lang række områder formået at omsætte intentioner og viden til praktisk anvendelige ordninger. Foruden at forbedre miljøet i Christiania, tjener disse tiltag som inspiration for resten af Danmark. Christianias nylige erklæring som Agenda 21-område viser, at Christiania er helt på forkant med de intentioner som det offentlige Danmark har til en fremtidig miljøpolitik.

Genbrugsstation

Umiddelbart inden for Christianias indgang ligger der en genbrugsstation, som er etableret i samarbejde med Amagerforbrændingen. Den servicerer, foruden Christiania, også det omgivende Christianshavn. Ambitionerne er ultimative: man ønsker 100% genbrug. De sædvanlige kommunale genbrugsstationer har undertiden indrettet et mindre, særligt areal, hvorfra det er tilladt at bytte ting med andre brugere, mens det fra resten af pladsen er strengt forbudt. Sådan er det ikke på Christianias genbrugsplads; her opfordres brugerne til at gennemgå allerede afleverede effekter og - om ønsket - medtage dem, de kan bruge, dog naturligvis undtaget miljøfarligt affald. Dette system

3

fungere tilsyneladende uden større problemer og burde indføres på de kommunale genbrugspladser.

Regnvand til toiletskyl

Fra genbrugsstationens tage - såvel som fra en mængde andre bygninger i fristaden - opsamlers regnvand, der genanvendes til toiletskyl, havevanding m.m.

Spildevand

Store dele af Christiania er så tyndt befolkede, at kloakering er udelukket af praktiske og økonomiske årsager. Man har derfor etableret spildevandsrensning fra de ensomt beliggende huse i form af rodzone anlæg. Rodzoneanlæg er plantebede, som ved hjælp af en vandtæt membran er adskilte fra omgivelserne. I bedet, som gennemstrømmes af spildevandet, er plantet tagrør, på hvis rødder der gror bakterier, som binder og omsætter det organiske materiale i spildevandet. Næringsstofferne optages af planterne, og kvælstof afgives til atmosfæren (hvor det i forvejen udgør 4/5), mens kulstof bindes i planterne. Næringsstofferne forhindres derved i at ende i det nærliggende vandmiljø med overvækst af alger til følge. En tilsvarende spildevandsløsning kan med fordel anvendes i f.eks. kolonihaver, sommerhuse og tyndt befolkede områder overalt i Danmark. På Christiania kan vi se dem i praksis.

Multitoiletter

I områder uden kloakering er der etableret multitoiletter, der er en af de toiletløsninger Miljøstyrelsen lister op som en mulig løsning, hvor urin og fækalier ikke kan ledes til et centralt rensningsanlæg. En løsning,

4

der sjældent ses i praksis, idet kemiske toiletter eller toiletsystemer med septiktanke er de mest anvendte løsninger. Dette på trods af, at multitoiletterne er mere miljøvenlige, når de som på Christiania behandles med den fornødne omhu. Brugt på den rigtige måde sikrer multitoiletter, at vigtige næringsstoffer kan bringes i kredsløb - og de er således et eksempel på "langsigtet bæredygtighed". På Christiania kan vi afprøve dem!

Kompostering

For at begrænse affaldsmængderne i Christiania har man indført decentral formuldning, altså hos de enkelte beboere. For at sikre en korrekt formuldning også hos personer, som ikke er specielt vidende om miljøteknik, har Christiania ansat et såkaldt "duftpoliti", som regelmæssigt tilser komposteringsbeholderne. Såfremt der konstateres problemer, korrigeres beholderne med tilsetning af kalk eller lignende, og der gives om nødvendigt yderligere vejledning til brugerne.

Energi og solvarme

I mange af Christianias fælles bygninger er der installeret anlæg, som reducerer energiforbruget. Det drejer sig primært om solfangere og solceller. I Christianias badehus fås omkring halvdelen af det varme vand fra solfangere om sommeren. Der er også en del af familieboligerne på Christiania, som har solbaserede energianlæg. Siden 2001 har Mælkevejens område arbejdet på at opbygge et fælles opvarmningssystem, der er på vej til at kunne forsyne samtlige boliger, klubber og virksomheder i området med varme på et økologisk bæredygtigt grundlag.

5) Varmeforsyningen kommer dels fra et centralt træpillefyr og dels fra solvarmeanlæg på bygningerne. Området har derudover investeret i 61 vindmølleandele samt energibesparende tiltag (bl.a. isolering).

De grønne creoler

Naturområdet på Christiania er særdeles attraktivt for københavnere og den ca. en million turister, der hvert år besøger Christiania. Det plejes med stor dygtighed af Christianias gartnergruppe, som i samarbejde med de lokale beboere beslutter, hvad der præcist skal gøres i de enkelte områder. Dette har resulteret i en helt anderledes park end de, der plejes af Københavns kommune. Christianias natur er spændende med nye overraskelser bag hver pinte.

Mini cykel

At Christiania er bilfri, har ikke blot givet københavnere deres første bilfri bydel – med alt hvad dertil hører af muligheder for at opholde sig, mødes og lege udenørs – det har også givet os allesammen Christiania-cykelvognen, som siden 1984 har været brugt til transport af varer, børn, hunde, mænd og koner (incl. PostDanmarks pakker). Dette stykke brugskunst er udsprunget af christianitternes kreativitet og stærke ønske om at indrette sig alternativt. Man ikke København i dag er den storby i verden, hvor flest børn dagligt bliver fragtet til vuggestue, børnehave og skole i cykelvogn?

Svovlsis byggeri

Byggeri i Christiania opføres efter bæredygtige principper. I "Den grønne Hal", som er en af Christianias virksomheder, er det muligt at købe brugte byggematerialer fra nedrivninger rundt omkring i byen. Byggeri opføres oftest som "selvbyg" eller "medbyg" for at reducere omkostninger. Christianias byggekonto, som oprindeligt har udviklet dette koncept, bistår med vejledning. Genbrugstationen er naturligvis også opført af genbrugsmaterialer.

Social ansvarlighed – "Herfra og Videre"

Miljø defineres ofte som summen af de faktorer, der omgiver os, og altså ikke bare de økologiske. I den henseende fortjener Christiania en særlig omtale af den højt udviklede sociale ansvarlighed, der præger stedet.

6) Den sociale ansvarlighed er sat i system i form af "Herfra og Videre", som er en social hjælpetjeneste med et bemærkelsesværdigt samarbejde med Københavns Kommunes socialforvaltning, arbejdsformidlingen, sundhedssystemet og Christianias eget "Sundhedshus" samt andre parter, som er relevante for at løse ofte komplekse sociale problemer.

Kultur med plads til alle

Kulturen er sammenhængskraften i Christiania. Noget af det specielle ved Christiania er samværet mellem såkaldte resurserstærke og resursersvage mennesker, der giver en særlig kultur, hvor alle tør udtrykke sig. Christiania har i fællesskab udviklet ritualer og kulturer omkring julen, begravelser, navne og meget mere ... Ikke mindst den specielle mødekultur og deltagerdemokratiet, hvor alle kan være med.

Ventlig hilsen

Netværket for Bevarelse af Christiania som Grøn Byblotop

Netværket består af:

Agenråforeningen Sundby, Agencenter Sundbyvester, Grøn Agenda Christianshavn, Miljøbevægelsen NOAH, Grønne Familier København, Københavns Miljø- og Energikontor, Sansø Energi- og Miljøkontor, Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse, Christianias Byggekontor, Christianias Gartnergruppe, Christianias Sundhedshus, Herfra og Videre - Christianias Beboerrådgvning, Christianias Kulturforening, Foreningen til Bevarelse og Udvikling af Christianias frie Natur, Galopperiet - Stadens Museum for Kunst og Foreningen til forberedelse af Christiania Fonden.

Kontakt og yderligere information:

Miljøbevægelsen NOAH Christianias Kulturforening
v. Bente Hesselund v. Britta Lillesø
Ø1 72 33 46 Ø0 64 08 34
bente@noah.dk mail@cakultur.dk

På Christianias hjemmeside: <http://www.christiania.org> findes under 'Info om Christiania'

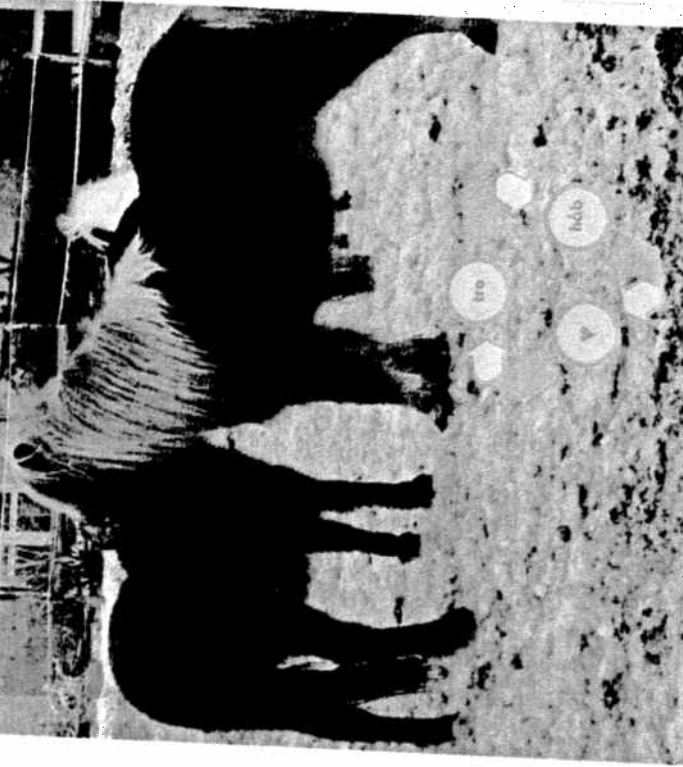
Statusrapporten Christiania på arbejde - fra vision til virkelighed (2003), Hvidbog i Farver (2005) og

Christianias Udviklingsplan (2006)

CHRISTIANIA som et AGENDA 21 område

– et eksempel
til efterfølgelse

1